

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه الزهراء (س)

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
رشته تاریخ و فلسفه ی آموزش و پرورش

عنوان

بررسی رابطه ی ذهنیت فلسفی و نگرش به روشهای تدریس فعال در بین معلمان
ریاضی مقطع راهنمایی دخترانه شهر اصفهان

استاد راهنما

خانم دکتر طیبه ماهرو زاده

استاد مشاور

خانم دکتر عزت خادمی

دانشجو

ناهید سخنور

اسفند ماه ۱۳۸۷

بسمه تعالی

بموجب نامه شماره..... مورخ..... جلسه دفاع از
پایان نامه خانم..... دانشجوی رشته
..... دانشکده..... شماره
دانشجویی..... درروز..... مورخ..... تحت
عنوان..... در اطاق..... برگزار گردید.
ابتدا خانم..... در مورد موضوع و نتایج پایان نامه صحبت نمودند و سپس به سوالات
اعضاء حاضر در جلسه پاسخ دادند. هیات داوران طی جلسه ای که همزمان تشکیل گردید پس از
مشورت نمره دانشجو را..... و با امتیاز..... تعیین و مورد قبول قرار گرفت.

هیات داوران

- ۱- استاد راهنما
- ۲- استاد مشاور
- ۳- داور
- ۴- داور

امضاء نام و نام خانوادگی مدیر گروه

امضاء نام و نام خانوادگی رئیس دانشکده

یا نماینده دانشکده در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه

تقدیم به خانواده و همسر عزیزم

به پاس مهر بیکرانشان

با سپاس از:

- استاد گرانقدرم سرکار خانم دکتر طیبه ماهروزاده که راهنمایی این پایان نامه را بر عهده داشتند و در تمامی مراحل کار از هیچ کوششی برای من دریغ نوزیدند.
- استاد بزرگوارم سرکار خانم دکتر عزت خادمی که پیشبرد و به ثمر رساندن این پایان نامه جز با راهنمایی، همکاری و مساعدت ایشان امکان پذیر نبود.
- دوست عزیز و مهربانم خانم اعظم مقدم که کار تجزیه و تحلیل داده های آماری این پایان نامه را بر عهده داشتند و از هیچ مساعدتی در این زمینه دریغ نکردند.

چکیده:

هدف این پژوهش "تعیین رابطه بین ذهنیت فلسفی و نگرش به روشهای تدریس فعال در بین معلمان ریاضی مقطع راهنمایی دخترانه ی شهر اصفهان در سال تحصیلی ۸۸-۸۷" بود. سوالات تحقیق با در نظر گرفتن سه بعد ذهنیت فلسفی (جامعیت، تعمق، انعطاف پذیری) و نگرش به روشهای تدریس فعال (حل مساله، اکتشافی، پروژه، پرسش و پاسخ و مباحثه) تدوین و بررسی شدند. در این پژوهش از روش توصیفی از نوع همبستگی استفاده گردید. جامعه ی آماری پژوهش شامل کلیه ی دبیران ریاضی مدارس راهنمایی دخترانه ی شهر اصفهان به تعداد ۲۱۶ نفر در سال تحصیلی ۸۸-۸۷ بود که با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی ساده متناسب با حجم تعداد ۸۸ دبیر ریاضی انتخاب شد. ابزار اندازه گیری استفاده شده در این تحقیق شامل پرسشنامه ی پیش ساخته ی ذهنیت فلسفی و پرسشنامه ی محقق ساخته ی نگرش به روشهای تدریس فعال بود. اعتبار پرسشنامه ها بر اساس ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که این ضریب برای پرسشنامه ی ذهنیت فلسفی ۸۴٪ و برای پرسشنامه ی نگرش به روشهای تدریس فعال ۷۷٪ بدست آمد.

تجزیه و تحلیل داده ها در دو سطح توصیفی و استنباطی صورت گرفت. در سطح توصیفی با استفاده از مشخصه های آماری مانند فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار به تجزیه تحلیل داده ها پرداخته شد و در سطح آمار استنباطی از ضریب همبستگی، آزمون تی تک متغیره و رگرسیون چند گانه استفاده شد. نتایج این تحقیق نشان می دهد که بین ذهنیت فلسفی و نگرش به روشهای تدریس فعال در سطح ۰/۰۱ رابطه ی معنا دار وجود دارد و بین ابعاد ذهنیت فلسفی بعد جامعیت با میانگین ۴/۱۳۶ سطح بالاتر را نسبت به دو بعد تعمق و انعطاف پذیری در بین معلمان به خود اختصاص داده است. همچنین بین هر یک از ابعاد جامعیت، تعمق و انعطاف پذیری ذهنیت فلسفی و نگرش به روشهای تدریس فعال رابطه ی معنا دار وجود دارد، اما این رابطه به ترتیب بین بعد انعطاف پذیری ذهنیت فلسفی و نگرش به روشهای حل مساله، اکتشافی، پروژه و بعد تعمق و نگرش به روش پرسش و پاسخ و بعد جامعیت و نگرش به روش مباحثه معنا دارتر می باشد.

کلید واژه: ذهنیت فلسفی، تعمق، جامعیت، انعطاف پذیری، تدریس فعال

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه:.....
۲.....	مسئله پژوهش.....
۴.....	ضرورت پژوهش.....
۵.....	پرسشهای پژوهش.....
۵.....	اهداف پژوهش.....
۶.....	تعاریف نظری و عملیاتی.....
<h3>فصل دوم پیشینه ی نظری پژوهش</h3>	
۹.....	مقدمه.....
۱۰.....	ذهنیت فلسفی چیست؟.....
۱۰.....	فلسفه چیست و فیلسوف کیست؟.....
۱۱.....	فلسفه آموزش و پرورش.....
۱۲.....	ماهیت ذهن.....
۱۳.....	تفکر و تعاریف آن.....
۱۴.....	نیاز به تفکر.....
۱۵.....	آموزش فکر کردن.....

۱۷ کاربرد تفکر
۱۷ روشها و شیوه های تفکر
۲۵ تعریف ذهنیت فلسفی
۲۶ بررسی ابعاد سه گانه ذهنیت فلسفی
۴۳ ایجاد زمینه های ذهنیت فلسفی در آموزش و پرورش
۴۴ روشهای تقویت ذهنیت فلسفی یا عوامل موثر بر ذهنیت فلسفی
۴۶ مفهوم تدریس
۵۲ تمایز تدریس، آموزش و یادگیری
۵۵ تدریس به چه صورت انجام می گیرد
۵۶ کاربرد روانشناسی شناخت گرا در تدریس
۶۰ رابطه تدریس با یادگیری
۶۱ دیدگاههای تدریس
۶۴ تقسیم بندی روشهای تدریس
۶۷ ویژگی های تدریس سنتی و روشهای جدید تدریس
۷۰ معنا و مفهوم یادگیری و تدریس فعال
۷۴ ویژگی ها و معیارهای تدریس فعال
۷۹ اهمیت و ضرورت به کار گیری روشهای فعال در تدریس

۸۱	شاخصهای قابل مشاهده از تدریس موثر.....
۸۲	اصول تدریس موثر.....
۸۴	روشهای تدریس فعال.....
۸۵	روش حل مسئله.....
۸۸	روش تدریس اکتشافی.....
۹۵	روش تدریس مباحثه ای.....
۱۰۱	الگوی تدریس پرسش و پاسخ.....
۱۰۳	الگوی تدریس روش تحقیق (کاوشگری یا پروژه).....
۱۰۷	جمعبندی.....
۱۰۸	تحقیقات انجام شده در داخل کشور.....
۱۱۱	تحقیقات انجام شده در خارج از کشور.....
	فصل سوم روش تحقیق
۱۱۴	مقدمه.....
۱۱۴	روش تحقیق.....
۱۱۴	جامعه ی آماری.....
۱۱۵	روش تعیین حجم نمونه.....
۱۱۶	روش نمونه گیری.....

ابزار اندازه گیری ۱۱۶

شاخص سازی پرسشنامه ۱۱۷

پایایی پرسشنامه ها ۱۱۸

روایی پرسشنامه: ۱۱۸

روش گرد آوری داده های پرسشنامه ۱۱۹

روش تجزیه و تحلیل آماری ۱۱۹

فصل چهارم تجزیه و تحلیل اطلاعات

مقدمه ۱۲۱

مشخصات فردی نمونه ها و توصیف داده های حاصل از پژوهش ۱۲۱

توصیف داده های حاصل از پرسشنامه ها ۱۲۵

بررسی سئوالات پژوهش ۱۴۰

فصل پنجم بحث و نتیجه گیری

مقدمه: ۱۴۷

بحث و نتیجه گیری ۱۴۷

نتیجه گیری نهایی ۱۵۷

پیشنهادات کاربردی ۱۵۸

۱۶۰	پیشنهادات جهت پژوهشهای آتی
۱۶۰	محدودیتهای تحقیق
۱۶۲	منابع فارسی
۱۷۱	منابع انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۱۵.....	جدول ۱-۳ توزیع جامعه ی آماری به تفکیک مناطق پنج گانه
۱۱۷.....	جدول ۲-۳ تناظر هر یک از سوالات اصلی پژوهش با سوالات پرسشنامه ی ذهنیت فلسفی
۱۱۷.....	جدول ۳-۳ تناظر هر یک از سوالات اصلی پژوهش با سوالات پرسشنامه ی نگرش به روشهای تدریس فعال نشان.....
۱۲۱.....	جدول ۱-۴ توزیع فراوانی و درصد نمونه ی آماری معلمان ریاضی بر حسب سن
۱۲۲.....	جدول ۲-۴ توزیع فراوانی و درصد نمونه ی آماری معلمان ریاضی بر حسب سابقه ی خدمت
۱۲۳.....	جدول ۳-۴ توزیع فراوانی و درصد نمونه ی آماری بر حسب مدرک تحصیلی
۱۲۴.....	جدول ۴-۴ توزیع فراوانی و درصد نمونه ی آماری بر حسب نوع واحد آموزشی
۱۲۵.....	جدول ۵-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخهای افراد نمونه به سوالات مربوط به بعد جامعیت
۱۲۷.....	جدول ۶-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخهای افراد نمونه به سوالات مربوط به بعد تعمق
۱۲۹.....	جدول ۷-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخهای افراد نمونه به سوالات مربوط به بعد انعطاف
۱۳۲.....	جدول ۸-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخهای افراد نمونه به سوالات مربوط به نگرش به روش تدریس حل مساله
۱۳۳.....	جدول ۹-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخهای افراد نمونه به سوالات مربوط به نگرش به روش تدریس اکتشافی

- جدول ۱۰-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخهای افراد نمونه به سوالات مربوط به نگرش به روش تدریس پروژه ۱۳۵
- جدول ۱۱-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخهای افراد نمونه به سوالات مربوط به نگرش به روش تدریس مباحثه ۱۳۶
- جدول ۱۲-۴ توزیع فراوانی و درصد پاسخهای افراد نمونه به سوالات مربوط به نگرش به روش تدریس پرسش و پاسخ ۱۳۸
- جدول ۱۳-۴ ضریب همبستگی بین ذهنیت فلسفی و نگرش به روشهای تدریس فعال ۱۴۰
- جدول ۱۴-۴ مقایسه ی میانگین نمرات ابعاد ذهنیت فلسفی در بین معلمان با میانگین فرضی ۱۴۲
- جدول ۱۵-۴ ضریب همبستگی بین ابعاد ذهنیت و نگرش به روش تدریس حل مساله ۱۴۲
- جدول ۱۶-۴ ضریب همبستگی بین ابعاد و ذهنیت نگرش به روش تدریس اکتشافی ۱۴۳
- جدول ۱۷-۴ ضریب همبستگی بین ابعاد ذهنیت و نگرش به روش تدریس پروژه ۱۴۲
- جدول ۱۸-۴ ضریب همبستگی بین ابعاد ذهنیت و نگرش به روش تدریس پرسش و پاسخ ۱۴۳
- جدول ۱۹-۴ ضریب همبستگی بین ابعاد ذهنیت و نگرش به روش تدریس مباحثه ۱۴۴
- جدول ۲۰-۴ همبستگی چند گانه ابعاد ذهنیت فلسفی و نگرش به روشهای تدریس فعال ۱۴۵
- جدول ضرایب ۲۱-۴ رگرسیون چند گانه بین ابعاد ذهنیت فلسفی و نگرش به روشهای تدریس فعال ۱۴۵

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۴ توزیع معلمان بر حسب گروههای سنی..... ۱۲۲
- نمودار ۲-۴ توزیع معلمان بر حسب سنوات خدمت..... ۱۲۳
- نمودار ۳-۴ توزیع معلمان بر حسب نوع مدرک تحصیلی..... ۱۲۴
- نمودار ۴-۴ توزیع معلمان بر حسب نوع واحد آموزشی..... ۱۲۵
- نمودار ۵-۴ مقایسه ی میانگین نمرات ابعاد ذهنیت فلسفی در دبیران ریاضی..... ۱۴۱

فهرست اشکال

- شکل ۱-۲ مراحل مختلف تدریس..... ۵۶
- شکل ۲-۲ دیدگاههای تدریس..... ۶۱

فصل اول: کلیات پژوهش

مقدمه:

بررسی اهداف آموزش و پرورش در سطح جهان نشان می دهد که مهمترین نیاز هر جامعه‌ای تعلیم و تربیت افرادی است که با اتکا به نیروی اراده و تعقل خویش بتوانند منطقی بیندیشند و به جای وابستگی و استفاده از دستاوردهای اقتصادی و فرهنگی دیگران، خود مولد دانش و فناوری در عصر دانایی باشند. لذا مدرسه به عنوان واحد عملیاتی نظام آموزشی باید قدرت اندیشه و مهارت‌های ذهنی دانش آموزان خود را چنان تقویت کند که آنها به راحتی بتوانند برای دستیابی به راحل‌های مناسب و واقع بینانه به خلق ایده‌های نو پردازند. دستیابی به چنین وضعیت مطلوبی نیازمند تغییر و تحول اساسی در شیوه‌های تدریس می باشد.

به همین علت نظام آموزشی ما باید به سمتی سوق داده شود که به جای حافظه گرایی و خیال پروری بستر مناسبی را برای شکوفایی استعدادها و علائق دانش آموزان فراهم آورد و آنها را به افرادی صاحب اندیشه و برخوردار از ذهنی فلسفی تبدیل سازد. بنابراین معلمان به عنوان عناصر کلیدی در این عرصه باید با انعطاف در شیوه‌های تدریس و کلاس داری، متناسب با شرایط و مقتضیات زمان و مکان از روشهایی استفاده کنند که روحیه پژوهش و جستجوگری را در دانش آموزان تقویت کند. زمانی معلمان می‌توانند از عهده این مسئولیت خطیر برآیند که خود دارای تفکر فلسفی باشند زیرا ذهن فلسفی به آنها کمک می‌نماید تا با شناخت و معرفت لازم درباره‌ی امور مربوط به تدریس تصمیم بگیرند و در مواجهه با مسائل تدریس و تربیت از تنگ نظری و خود محوری مصون بمانند و با علاقه و رغبت از روشهای تدریس فعال که منجر به تحریک فکری دانش آموزان می شود استقبال کنند.

علی رغم اهمیت این مساله پژوهشگران و مسولان نظام آموزشی ما کمتر به این مساله پرداخته اند که چرا با وجود توصیه و آموزش روشهای تدریس فعال به معلمان، آنان همچنان به استفاده از روشهای پیشین اصرار می ورزند و چرا دانش آموزان ما به جای تفکر درباره مسائل و موضوعات درسی به حفظ مطالب درسی برای کسب نمره بیشتر می پردازند، ریشه این مشکل را باید در معلمان و طرز تفکر آنان جستجو کرد زیرا برای رسیدن به هدف غایی تعلیم و تربیت که همان "آموزش چگونگی تفکر" به دانش آموزان است نیازمند معلمان توانمندی هستیم که ابعاد تفکر فلسفی را در خود رشد داده و نگرشی مثبت به استفاده از روشهای فعال داشته باشند. بنابراین پژوهش حاضر با توجه با اهمیت پرورش ذهنیت فلسفی

در معلمان و بهبود نگرش آن‌ها به روش‌های تدریس فعال در صدد است تا با بررسی رابطه ذهنیت فلسفی و نگرش معلمان به روش‌های تدریس فعال به برخی از سوالات مطرح شده در این زمینه پاسخ گوید.

مسئله پژوهش

علاقه به پرورش توانایی‌های تفکر پدیده‌ای است که همواره در محافل آموزشی مورد توجه بوده است اما مدارس امروز عمدتاً به دلیل پیشرفت‌های مختلف علوم و فنون توجه خود را بیشتر به انتقال اطلاعات علمی معطوف کرده‌اند و از تربیت انسانهای خلاق و متفکر فاصله گرفته‌اند (شعبانی، ۱۳۸۲، ص ۱).

بنابراین آموزش چگونه فکر کردن همان‌طور که کانت می گوید باید از رسالت‌های اولیه و اساسی آموزش و پرورش باشد (اسمیت، ۱۳۸۲، ترجمه بهرنگی، ص ۳۷). اسمیت^۱ معتقد است که مساله اساسی تربیت رشد قوه تفکر است و برای پرورش آن ابزارهایی لازم است که یکی از این ابزارها داشتن ذهن فلسفی است که افراد را در تفکر صحیح و منطقی کمک می کند (همان). وی برای ذهن فلسفی ابعاد جامعیت، تعمق و انعطاف پذیری را برشمرده و در ارتباط با این سه بعد برای افراد برخوردار از این ویژگی‌ها خصوصیتی به شرح ذیل قائل است.

جامعیت: مقصود از جامعیت آن است که فرد به موارد خاص در ارتباط با زمینه ای وسیع می نگرد و مسائل آنی را به هدفهای درازمدت ارتباط می دهد و در برخورد با مسائل از قوه تعمیم استفاده کرده و در تفکرات عمیق نظری شکیبایی به خرج می دهد.

تعمق: افراد برخوردار از این ویژگی مسائل مسلم و بدیهی از نظر دیگران را زیر سوال برده و به کشف و تدوین بنیادهای پردازند و براموری که دارای معانی ضمنی و رابطه ای هستند حساسیت به خرج می - دهند و انتظاراتشان را بر مبنای فرضیه استنتاجی و قیاسی استوار می سازند.

انعطاف پذیری: فرد برخوردار از این ویژگی خود را از جمود روانشناختی رها نموده و به ارزشیابی افکار و نظریات جدا از منبع آنها می پردازد و مسائل را از جهات متعدد می نگرد و در قضاوت‌های موقت و مشروط، شکیبایی می ورزد (اسمیت، ترجمه بهرنگی، ۱۳۸۲، ص ۷۱). بنابراین با توجه به اهمیت ذهنیت فلسفی در پرورش تفکر که هدف غایی آموزش و پرورش است معلمین باید در آموزش دانش آموزان از روشهایی استفاده کنند که پرورش دهنده قوه تفکر آنها باشد.

1. Smith

در حال حاضر نظام‌های آموزشی با فقر تفکر دانش آموزان مواجه‌اند. بسیاری از صاحب نظران تربیتی علت این مشکل را نتیجه حاکمیت روش‌های سنتی وعدم استفاده از روشهای تدریس فعال در مدارس می‌دانند(شعبانی، ۱۳۸۲، ص ۱۵). پیاژه از جمله کسانی است که بیش از همه به اهمیت روشهای تدریس پی برده و بکارگیری آنها را توصیه کرده است. او به این دلیل بر روشهای فعال تاکید می کند که کاربردشان در فرایند تدریس بهترین روش برای شکوفایی شخصیت دانش آموزان است.(آرمند، ۱۳۷۵). اما با وجود توصیه‌های مکرر از سوی اندیشمندان مختلف در این زمینه مشاهدات مکرر کلاس‌های تدریس معلمان نشان می‌دهد که اکثر معلمان بیشتر زمان کلاس را صرف انتقال معلومات می‌کنند و گرایشی به استفاده از روش‌های تدریس فعال ندارند. علت چنین گرایش را باید در شخصیت معلمان و ابعاد فکری آن‌ها جستجو کرد، زیرا تا زمانی که معلمان ما در پی کسب تفکر فلسفی و پرورش آن در خود نباشند نمی‌توانند تغییری در اندیشه‌ها و نگرش خود به مسائل و از جمله روشهای تدریس مورد استفاده خود داشته باشند. اسمیت در این رابطه معتقد است "هر کس به طور جدی در پی کسب تفکر فلسفی باشد باید بداند که در صورت موفقیت به فرد دیگری تبدیل خواهد شد در این حال طرز تفکر او ممکن است اندیشه‌های متداول او را مورد تهدید قرار دهد"(اسمیت، ۱۳۷۰، ترجمه بهشتی، ص ۳۵).

بنابراین زمانی می‌توان نگرشی مطلوب به روشهای تدریس فعال در معلمان ایجاد کرد که آنها با کسب ویژگیهای تفکر فلسفی چنین آمادگی را در خود ایجاد کرده باشند. لذا با توجه به اهمیت ذهنیت فلسفی در نوع نگرش معلمان به روشهای تدریس پژوهش حاضر درصدد است تا ابتدا ذهنیت فلسفی معلمان را سنجیده و میزان هر یک از ابعاد سه گانه‌ی ذهنیت فلسفی معلمان (تعمق، جامعیت و انعطاف پذیری) را مشخص نموده سپس با سنجش نگرش معلمان به روش‌های تدریس فعال ارتباط هر یک از ابعاد ذهنیت فلسفی را با نگرش به روش‌های تدریس فعال بررسی کند. لازم به ذکر است که در این پژوهش از مدل اسمیت برای سنجش ذهنیت فلسفی معلمان استفاده شده است و از بین روشهای تدریس فعال پنج روش حل مسئله، اکتشافی، پرسش و پاسخ، مباحثه و روش پروژه که متداول تر هستند و معلمان با آن آشنایی بیشتری دارند انتخاب گردیده است.

ضرورت پژوهش:

امروزه جامعه‌ی ما بیش از هر زمان دیگر به افراد هوشمند و خلاق نیاز دارد و هر قدر جهانی که در آن زندگی می‌کنیم پیچیده‌تر می‌شود، نیاز به شناسایی و پرورش ذهن‌های فلسفی و خلاق نیز بیشتر می‌شود.

به همین دلیل در شرایط کنونی باید با اتخاذ تدابیر و شیوه‌های مناسب در دستگاه آموزش و پرورش زمینه را برای بروز و تجلی استعدادها و خلاقیت‌های دانش آموزان فراهم آورد و این ممکن نیست مگر بواسطه معلمینی که از ذهنی فلسفی و خلاق بر خوردار بوده و نگرش مثبتی به روشهای تدریس فعال داشته باشند.

بنابراین اگر قرار است تغییری در روند تربیت دانش آموزان رخ دهد باید از تربیت معلمان آغاز کرد زیرا تا زمانی که معلمان اهمیت ذهنیت فلسفی و استفاده از روشهای تدریس فعال برای پرورش این ویژگی را در دانش آموزان درک نکرده باشند نمی‌توانند نگرش مثبتی به استفاده از روشهای تدریس فعال داشته باشند.

لذا ضروری است که معلمان را از نقش پر اهمیت ذهنیت فلسفی در عرصه تعلیم و تربیت آگاه نموده و با پرورش ویژگیهای ذهن فلسفی در معلمان زمینه را برای تغییر نگرش آنها از روشهای سنتی به سمت روشهای فعال فراهم آورد تنها در این صورت است که می‌توان به تربیت نسل نو اندیش و خلاق در آینده امیدوار بود. از سوی دیگر آگاهی از چگونگی رابطه ذهنیت فلسفی معلمان و نگرش به روشهای تدریس فعال امکان را برای دست اندر کاران تعلیم و تربیت فراهم می‌آورد تا با پرورش ابعاد ذهنیت فلسفی در معلمان، زمینه تغییر نگرش آنها را به سمت روشهای تدریس فعال تسهیل کنند. اهمیت این پژوهش زمانی بیشتر روشن می‌گردد که بدانیم تا کنون تحقیقی در این زمینه صورت پذیرفته است لذا آگاهی از رابطه‌ی ذهنیت فلسفی و نگرش به روشهای تدریس فعال زمینه را برای تقویت ذهنیت فلسفی معلمان و تغییر نگرش آنها به روشهای تدریس فعال فراهم می‌آورد.

پرسشهای پژوهش:

۱- آیا بین ذهنیت فلسفی معلمان و نگرش به روش‌های تدریس فعال رابطه وجود دارد؟
۲- کدام یک از ابعاد ذهنیت فلسفی (تعمق، جامعیت و انعطاف پذیری) در معلمان ریاضی سطح بالاتری را داراست؟

۳- آیا بین هر یک از ابعاد ذهنیت فلسفی (تعمق، جامعیت و انعطاف پذیری) معلمان ریاضی و نگرش آن‌ها به هر یک از روش‌های تدریس فعال (حل مسئله، اکتشافی، پرسش و پاسخ، مباحثه، پروژه) رابطه منطقی وجود دارد؟

اهداف پژوهش:

هدف کلی:

بررسی رابطه بین ذهنیت فلسفی معلمان ریاضی با نوع نگرش آن‌ها به روش‌های تدریس فعال.

اهداف جزئی پژوهش:

- ۱- تعیین ابعاد ذهنیت فلسفی (تعمق، جامعیت و انعطاف پذیری) معلمان ریاضی.
- ۲- بررسی رابطه بین ابعاد ذهنیت فلسفی (تعمق، جامعیت و انعطاف پذیری) معلمان ریاضی و نگرش آن‌ها به هر یک از روش‌های تدریس فعال.

تعاریف نظری و عملیاتی:

تفکر^۱: جریانی است که در آن فرد کوشش می کند مشکلی را که با آن روبرو شده را مشخص سازد و با استفاده از تجربیات قبلی خویش به حل آن اقدام کند (شریعتمداری، ۱۳۷۷، ص ۳۷۹).

تفکر منطقی^۲: فعالیت ذهنی که بر طبق قوانین منطق صورت می گیرد و رهبری می شود (شعاری نژاد، ۱۳۷۵، ص ۲۲۶).

تفکر خلاق^۳: نوعی توان و مهارت ذهنی است که فرد با به تصویر کشیدن مسائل و پدیده ها، راه حل های جدید و غیر معمول بیافریند (میر کمالی، ۱۳۸۰، ص ۱۰۹).

تفکر انتقادی: نوعی قدرت ارزیابی نظریات، جدا کردن هر نظریه از دلایل آن، بررسی جنبه های مثبت و منفی هر نظریه بر اساس دلایل و نتایج آن می باشد (شریعتمداری، ۱۳۷۴، ص ۲۷).

ذهنیت فلسفی^۴: ویژگی و توانایی های ذهنی است که فرد را در تفکر منطقی و صحیح یاری ظ می نماید (اسمیت، ۱۹۶۵، ص ۳).

منظور از میزان ذهنیت فلسفی در این تحقیق، نمره هایی است که فرد از پرسشنامه ذهنیت فلسفی بدست می آورد.

جامعیت^۵: داشتن اهداف بلند مدت، کوشش در جهت دستیابی به نظرات قابل تعمیم، توجه به موارد خاص در ارتباط با زمینه های وسیع و نشان دادن سعه صدر در مقابل افکار گوناگون و متفاوت می باشد (اسمیت، ۱۹۶۵، ص ۷۳).

منظور از جامعیت دارا بودن ویژگی های فوق الذکر می باشد که در این پژوهش به وسیله ی پرسشنامه در قالب سوالات ۵۰-۴۹-۴۸-۴۲-۲۹-۲۸-۲۷-۲۵-۲۴-۲۰-۷-۶ مورد سنجش قرار گرفته است.

تعمق^۶: زیر سوال بردن آنچه که از نظر دیگر بدیهی تلقی می گردد، کشف نظریات بنیادی در موقعیت های خاص، حساسیت داشتن به روابط بین امور و استفاده از فرضیه استنتاجی قیاسی می باشد (اسمیت، ۱۹۶۵، ص ۸۹).

2.Think

3.Logical thinking

4.Creative thinking

5.Philosophical mindednes

6.Comprehensiveness